

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudcem JUDr. Petrem Indráčkem v právní věci žalobce **Ing. J. J.**, zastoupeného JUDr. Milanem Ostřížkem, advokátem se sídlem Ostrava-Moravská Ostrava, Sadová 553/8, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení** se sídlem Praha 5, Křížová 25, o žalobě proti rozhodnutí ze dne 20.10.2015, o zamítnutí námitek a potvrzení rozhodnutí žalované ze dne 20.6.2014, **o starobním důchodu**,

t a k t o :

I. Rozhodnutí žalované České správy sociálního zabezpečení **se z r u š u j e** a věc se jí vrací k dalšímu řízení.

II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci náklady řízení **ve výši 6.500,- Kč** k rukám JUDr. Milana Ostřížka, advokáta se sídlem Ostrava-Moravská Ostrava, Sadová 553/8 do 60-ti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

III. Česká republika **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 20.10.2015 číslo X žalovaná Česká správa sociálního zabezpečení zamítla námitky žalobce a potvrdila rozhodnutí ze dne 20.6.2014, kterým žalobci zamítla žádost o starobní důchod pro nesplnění podmínek ust. § 29 a § 74 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění pozdějších předpisů.

Žalovaná neuznala v námitkovém řízení nesouhlas žalobce s tím, že mu nebylo v I.A pracovní kategorii započteno celkem 423 dnů odpracovaných na námořních lodích

v době studijního volna po úspěšném ukončení každého ročníku studia na Vysoké námořní škole v Oděse. Žalovaná v odůvodnění svého rozhodnutí uvedla, že podle evidence, kterou má k dispozici, žalobce studoval od 1.9.1972 do 30.3.1978 na Oděském vyšším inženýrském námořním učilišti. Rozhodnutím Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR ze dne 5.2.2001 bylo toto studium postaveno na roveň studiu na vysokých školách v České republice. Podle přílohy (poznámka soudu - nepochybně míněna příloha k žádosti o důchod podle zákona o sociálním zabezpečení k průkazu zaměstnání patřících do I. a II. pracovní kategorie podle Nařízení vlády č. 117/1988 Sb.) vykonával žalobce v obdobích od 13.9.1973 do 17.11.1973 na lodi m/v Prof. Aničkov, od 20.5.1974 do 8.9.1974 na lodi m/v Tovarišč, od 28.7.1975 do 26.10.1975 na lodi m/v Buznik, od 4.9.1976 do 16.11.1976 na lodi m/s Jiskra a od 4.10.1977 do 22.12.1977 na lodi m/v Kudrevič povolání palubního kadeta zařazené pod číslo resortního seznamu 01-30-01 do I. pracovní kategorie. Dle předložených listů námořnické knížky sloužil žalobce ve stejných dobách a na stejných lodích ve funkci praktikanta. Z údajů uvedených v námořnické knížce je zřejmé, že na všech namítaných plavbách byl žalobce veden vždy jako praktikant, což potvrzuje i skutečnost, že evidenční list o zaměstnání a výdělku vydaný tehdejším zaměstnavatelem Československá námořní plavba, který se nachází v evidenci žalované, doba zaměstnání žalobce jako „člena lodní posádky“ se potvrzuje až ode dne 9.8.1978. Z údajů uvedených v námořnické knížce žalovaná dovodila, že „činnost účastníka řízení na námořních lodích v předmětných obdobích není výkonem povolání zařazeného do preferované pracovní kategorie, ale jde o výkon praxe v rámci studia spočívající v přípravě studenta na výkon budoucí profese, která je zařazena do preferované pracovní kategorie, tzn. že jde o praxi ve smyslu přímé součástí studia“. Žalovaná proto odmítla započíst uvedené doby s odvoláním na opravnou přílohu č. 126 vyhotovenou Českou námořní plavbou a dospěla k závěru, že žalobce získal celkem 5 237 dnů, tj. 14 let a 127 dnů v zaměstnání v kategorii uvedené v ust. § 14 odst. 2 písm. e) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31.12.1995, tedy v I.A pracovní kategorii. Podmínka zaměstnání po dobu nejméně 20 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až h) stanovené v § 21 písm. d) zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31.12.1995 tak nebyla splněna. Zároveň nebyla splněna ani podmínka zaměstnání po dobu nejméně 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až l) stanovená v § 174 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31.12.1995. Nárok „na snížený důchodový věk“ podle zákona č. 100/1988 Sb. žalobci proto nevznikl.

Žalobce proti shora uvedenému rozhodnutí podal včasnou žalobu, ve které trval na tom, aby mu byla započtena doba odpracovaná v I.A kategorii, kterou vykonával jako student mimo školní výuku. S připočtením této doby činí součet období odpracovaných v I.A kategorii u něj 15 roků a 124 dnů. Jestliže je odůvodnění napadeného rozhodnutí postaveno na výkladu záznamů z námořní knížky, kde je uvedeno pracovní zařazení „praktikant“, pak tyto záznamy byly provedeny managementem OVIMU v Oděse na žádost žalobce za účelem prokázání doby odpracované na lodích ČMP. K tomu žalobce dodal, že sovětské školy, zejména námořní, pro odbornou práci prováděnou v jiné pozici než palubní důstojník, měly jediné označení „praktikant“. Žalobce se k práci na československé námořní lodi dobrovolně a mimo rámec výuku přihlásil, a protože jej tehdy nebylo možno zařadit jako důstojníka, byl formálně zařazen jako „praktikant“, což bylo uvedeno do námořní knížky. Žalobce zároveň nesouhlasil s názorem žalované, že vystavení námořní knížky – námořního průkazu nezakládá pracovněprávní vztah, že tato knížka samotná není dokladem o zaměstnání, ale představuje pouze sekundární dokument,

který v mezinárodních přístavech sloužil jakožto průkaz totožnosti o příslušnosti k posádce československé lodě a nelze z ní dovozovat skutečný výkon práce zařazené do preferované kategorie. Žalobce proto navrhoval, aby napadené rozhodnutí žalované bylo zrušeno a věc jí byla vrácena k dalšímu řízení.

Krajský soud provedl důkaz žalobou napadeným rozhodnutím žalované ze dne 20.10.2015 číslo X, připojeným dávkovým spisem V. V., účastnickou výpovědí žalobce a svědeckou výpovědí svědků I.J. a Ing. V.V., resortním seznamem zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie bývalého Federálního ministerstva zahraničního obchodu a poté dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Z účastnické výpovědi žalobce soud zjistil, že v rámci studia Námořního institutu v Oděse, které trvalo po dobu 5,5 let, absolvoval plavby v letech 1973 až 1977 tak, jak je uvedeno v jeho plavební knížce i v tiskopise č. 126. Tyto plavby byli každoročně povinni absolvovat v rozsahu 1 měsíce v rámci studia, avšak žalobce a další kolegové tyto plavby konali v daleko větším rozsahu. Činili tak z podnětu organizace Československé námořní plavby, aby získali potřebnou praxi pro výkon práce palubního důstojníka. Tato praxe je jim započítávala z důvodu podmínky pro to, aby po ukončení studia a uzavření pracovního poměru mohli nastoupit u Československé námořní plavby do funkce námořního důstojníka. Pokud by žalobce tuto praxi nezískal, byl by po dobu prvního roku pracovního poměru zařazen jako námořní kadet a teprve po té by byl způsobilý konat práci námořního důstojníka. Žádné pracovní smlouvy či jiné dohody s nimi Československá námořní plavba neuzavírala, vše se tak dělo na základě ústní dohody. Za výkon této práce byli odměňováni zmiňovanou organizací a mzdu obdrželi zpravidla na palubě, buďto v tzv. převoditelných rublech nebo v dolarech. Ing. V. V. byl v té době jeho spolužákem a spolupracovníkem, studoval s ním ve stejné době v Oděse a také absolvovali stejné námořní plavby, ovšem nikoliv na stejných lodích a ve stejných dobách. Jednalo se však o stejný režim a stejné podmínky. O tehdejších poměrech může vypovídat jeho manželka Irina, kterou poznal za studií v Oděse. Žalobce ohledně pracovní náplně po dobu jednotlivých plaveb uvedl, že byly v podstatě stejné bez rozlišení doby jednoho měsíce a dalšího zbytku plavby a že se jednalo o základní činnosti manuální práce na údržbě lodi a seznamování se s podstatou navigace, řízení lodi a celého důstojnického procesu.

Ze svědecké výpovědi I. J. krajský soud zjistil, že byla přítelkyní žalobce v době, kdy studoval v Oděse na Námořním institutu, takže poměry v této škole a okolnosti kolem námořních plaveb realizované žalobcem v těchto letech zná pouze zprostředkovaně z jeho vyprávění. Svědkyně uvedla, že v rámci studia měli studenti povinnou praxi, ovšem někteří včetně žalobce jednotlivé plavby konali ve větším rozsahu a to proto, že po nich bylo požadováno, aby se předběžně připravovali pro výkon práce na námořních lodích po absolvování studia. Svědkyně

nemůže potvrdit, zda odměna, kterou žalobce obdržel za tyto plavby, byla mzda či cokoliv jiného, avšak práce žalobce honorována byla a vždy jim to pomohlo, neboť v té době řešila složitou situaci v těhotenství.

Ze svědecké výpovědi Ing. V. V. krajský soud zjistil, že byl spolužákem žalobce na Námořním institutu v Oděse. Svědek rovněž absolvoval v rámci studia námořní plavby, jelikož tak na něj bylo naléháno ze strany Československé námořní plavby,

aby získali potřebnou praxi a mohli pak nastupovat do pracovního poměru jako palubní důstojníci či palubní strojníci. On sám jednou tuto plavbu ze zdravotních důvodů nenastoupil. K dotazu, zda by mu bylo absolutorium uvedené školy uznáno bez absolvování těchto plaveb, svědek uvedl, že rozhodně ano, avšak v důsledku jejich neabsolvování by byl povinen nastoupit nejdříve dva roky jako kadet. Svědek v rámci své výpovědi opakovaně potvrdil, že podmínkou absolutoria Oděského institutu rozhodně nebylo absolvování plaveb v potřebném rozsahu. Ukončení školy tedy nebylo závislé na těchto plavbách. V rámci těchto plaveb vykonávali normální námořnické práce podle toho, k jakému důstojníkovi byli přiděleni. On sám působil jako obsluha námořních strojních zařízení. Za tyto práce byli pravidelně odměňováni. Svědkovi byl přiznán starobní důchod v 59 letech věku a byly mu započteny všechny doby plaveb konaných v rámci studia tak i posléze z uzavřeného pracovního poměru.

Z obsahu dávkového spisu žalobce krajský soud se zřetelem k projednávané věci zjistil, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dne 5.2.2001 vydalo rozhodnutí, že studium v oboru navigace na Oděském vyšším inženýrském námořním učilišti žalobce v době od 1.9.1972 do 30.3.1978 je postaveno na roveň studia na vysokých školách v České republice. Podle přílohy k žádosti o důchod č. 126 vyhotovené Ministerstvem dopravy, odborem plavby dne 24.2.2014 konal žalobce práce palubního kadeta zařazené do kategorie I.A číslo resortního seznamu 01-30-01 v době od 13.9.1973 do 17.11.1973, od 20.5.1974 do 8.9.1974, od 28.7.1975 do 26.10.1975, od 4.9.1976 do 16.11.1976 a od 4.10.1977 do 22.12.1977. Tyto doby odpovídají záznamům v námořní knížce žalobce založené ve fotokopii v dávkovém spise s poznámkou, že se jedná o funkci „praktikant“. Ze sdělení adresovaného žalované ze dne 22.8.2014 Českou námořní plavbou, a.s. bylo zjištěno, že ve věci žalobce „vystavili opravenou přílohu č. 126 na celkem 5 237 dní, které zahrnují i povinnou vojenskou službu v plném počtu kalendářních dnů roku 1982 v délce 366 dnů“. V přípisu se dále dodává, že povinnou praxi na námořních lodích při studiu na námořní škole nelze započíst do odpracované doby u ČMP, a.s., ta se počítá až od 9.8.1978, kdy ČMP, a.s. s žalobce podepsala první pracovní smlouvu. Z dalšího sdělení Ministerstva dopravy ze dne 1.10.2014 adresovaného žalované krajský soud zjistil, že žalovaná toto ministerstvo žádá o přešetření údajů vykázaných v příloze k žádosti o důchod žalobce o prokázání výkonu zaměstnání v preferovaných kategoriích dle Nařízení vlády č. 117/1988 Sb. Uvedené ministerstvo odkázalo na zákon č. 61/2000, konkrétně ust. § 28 odst. 1, podle kterého fyzické osoby, které jsou zapsány do knihy nalodění a vykonávají činnosti k zajištění bezpečného provozu lodě, jsou posádkou lodě. Posádku lodě tvoří velitel lodě (kapitán), důstojníci a lodní mužstvo. Podle odst. 6 téhož ustanovení důstojníci a ostatní členové posádky lodě jsou do jednotlivých funkcí nalodování na základě pracovní smlouvy. Z uvedeného ministerstvo dovozuje, že každý námořník i v postavení praktikanta musí být zapsán do seznamu lodní posádky a může být naloděn do konkrétní funkce pouze na základě pracovní smlouvy, např. pro funkci námořníka II. třídy – praktikanta. Praktikanti se zapojují do výkonu činnosti k zajištění bezpečného provozu lodě a jsou stejně jako ostatní členové posádky, vystaveni působení rizikových faktorů, zejména rychle se měnícím povětrnostním vlivům, častým změnám časového pásma a z toho plynoucí nepravidelné pracovní době, trvalým vibracím, vysokým teplotám a vlhkosti ve strojovnách a nákladových prostorách atd. Za výkon této práce náleží praktikantům také plat.

Z dávkového spisu svědka V. V. soud zjistil, že mu byl přiznán rozhodnutím žalované ze dne 22.8.2014 starobní důchod od 22.7.2012. K rozhodnutí je připojen osobní list důchodového pojištění, podle kterého má mimo jiné uvedený svědek vykázanu dobu zaměstnání v preferované kategorii I. v době od 25.7.1974 do 30.8.1974 a v době od 21.7.1975 do 31.8.1975. K této době pojištění se v dávkovém spisu nachází příloha k žádosti o důchod č. 126, podle které měl v uvedených dobách svědek vykonávat práce strojního kadeta na námořní lodi. V dávkovém spisu se také nachází překlad sdělení ukrajinské pojišťovací instituce, že „v době studia na Oděském vyšším námořním učilišti absolvoval p. V. V. od 25.6.1974 do 30.8.1974 na základě studijního plánu plavební praxi na lodi „Profesor Miniaev“, jako praktikant – mechanik lodi. Praxi absolvoval ve strojní části plavidla po dobu plavby. V době praxe studoval stroje a zařízení lodní elektrárny, účastnil se obsluhy, opravy strojů a dohledu ve strojárně“.

V projednávané věci bylo tedy zásadní spornou otázkou, zda doby pojištění žalobce vykazované v námořnické knížce v době od 13. 9.1973 do 17.11.1973, od 20.5.1974 do 8.9.1974, od 28.7.1975 do 26.10.1975, od 4.9.1976 do 16.11.1976 a od 4.10.1977 do 22.12.1977 byly dobou zaměstnání zařazeného do I. pracovní kategorie. Tato otázka je totiž rozhodující pro posouzení nároku žalobce na starobní důchod ve smyslu ust. § 28, § 74 zákona č. 155/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů a ust. § 174 odst. 1 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31.12.1995 Sb., podle jehož písm. d) má nárok občan, který vykonával před 1.1.1993 zaměstnání I. pracovní kategorie, popř. službu I. nebo II. kategorie funkcí, má po 31.12.1992 nárok na starobní důchod též, jestliže byl zaměstnán nejméně 25 roků a dosáhl věku alespoň 59 let, byl-li zaměstnán mimo jiné 15 roků v zaměstnání uvedeném v § 14 odst. 2 písm. b) až e) téhož zákona. Podle ust. § 14 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb., ve znění účinném do 31.12.1995 do I. pracovní kategorie jsou zařazena zaměstnání, v nichž se vykonávají soustavné a v průběhu kalendářního měsíce převážně práce rizikové, při kterých dochází k častým a trvalým poruchám zdraví pracujících působením škodlivých fyzikálních a chemických vlivů a to mimo jiné zaměstnání členů posádek námořních lodí. Podle ust. § 3 Nařízení vlády č. 117/1988 Sb. doba studia žáka středního odborného učiliště připravovaného pro zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie se započítává jako doba zaměstnání této pracovní kategorie, jestliže se praktické vyučování provádí na pravidelných pracovištích nebo provozech, kde se vykonávají zaměstnání I. (II.) pracovní kategorie.

Z hlediska výše citovaného ust. § 3 odst. 1 Nařízení vlády č. 117/1988 Sb. žalovaná uvedla v odůvodnění svého rozhodnutí, že „šetření prováděná u jmenovaných ministerstev neprokázala, že by účastník řízení v namítané době vykonával činnost, která by nespadala pod soustavnou přípravu na budoucí povolání“. Žalovaná proto „katedskou praxi“ žalobce v letech 1973 až 1977 považuje za součást studia. Tento závěr žalované nemá oporu v dávkovém spisu žalobce. Přípisem ze dne 30.6.2015 se totiž žalovaná dotazovala Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, zda žalobce ve výše uvedeném období vykonával v pracovněprávním vztahu, či zda tato činnost byla předepsána studijními osnovami a jejich výkon byl nutný pro řádné absolvování školy. Toto ministerstvo nebylo schopno požadované informace poskytnout, protože studium probíhalo před velmi dlouhou dobou a má k dispozici pouze materiály ohledně ukončení studia. Žalobce ve své účastnické výpovědi uvedl, že byli povinni v rámci studia absolvovat tuto praxi jeden měsíc, avšak plavby realizoval v daleko větším rozsahu. Tutéž skutečnost

potvrdil i svědek Ing. V. V. Navíc dodal, že tato praxe nebyla podmínkou pro absolvování Námořního institutu v Oděse. Žalobce, svědek Ing. V. V. i svědkyně I. J. potvrdili, že tato práce byla honorována, tedy pobírali jak žalobce, tak i svědek za vykonanou práci odměnu.

Podle Věstníku Federálního ministerstva zahraničního obchodu ročník 1978 část 7 vydaného dne 9.října 1978, jímž byl vydán mimo jiné resortní seznam zaměstnání zařazených pro účely důchodového zabezpečení do I. a II. pracovní kategorie krajský soud zjistil, že pod pořadovým číslem 19 je uvedeno povolání „lodník“ s popisem pracovní činnosti „provádí méně složité palubní práce podle pokynů loďmistra“, pod pořadovým číslem 30 pod názvem „lodní palubní kadet“ je uveden popis pracovních činností: „vykonává samostatně odborné a kvalifikované práce palubního oddělení se zaměřením na výkon důstojnické funkce“.

Krajský soud má v daném případě za prokázáno, že ve shora uvedených obdobích vykonával žalobce práce zahrnuté do seznamu prací v příloze 1, část I., bod 5, tedy „člena posádek námořních lodí“, neboť nebylo v řízení prokázáno, že by se jednalo o povinnou součást jeho studia. Tvrzení žalované v tomto směru nebylo prokázáno, naopak ze svědeckých výpovědí i z tvrzení žalobce samotného vyplynulo, že za tuto práci byl odměňován. Jednalo se tedy o pracovněprávní vztah. Co do druhu vykonávané práce žalobcem v těchto obdobích šlo nepochybně o člena posádky námořních lodí, který byl vystaven nepříznivým rizikovým faktorům spojených s tímto povoláním. Jestliže tato práce byla v námořnické knížce označena jako „praktikant“ nebo „palubní kadet“ nic dle názoru krajského soudu nemění na tom, že měla být vykazována a pro účely důchodového pojištění zhodnocena jako doba zaměstnání vykonána v I. pracovní kategorii.

Ze shora uvedených důvodů krajský soud napadené rozhodnutí žalované v souladu s ust. § 78 odst. 1 s.ř.s. pro nezákonnost zrušil a věc jí vrátil podle odst. 4 téhož ustanovení k dalšímu řízení. Při vydání nového rozhodnutí bude žalovaná vázána názorem krajského soudu a to, že dobu od 13.9.1973 do 17.11.1973, od 20.5.1974 do 8.9.1974, od 28.7.1975 do 26.10.1975, od 4.9.1976 do 16.11.1976 a od 4.10.1977 do 22.12.1977 zhodnotí jako dobu zaměstnání žalobci vykonanou v I. pracovní kategorii.

V souladu s ust. 60 odst. 1 s.ř.s. zavázal soud žalovanou k náhradě nákladů řízení žalobci ve výši 6.500,- Kč představující náklady jeho právního zastoupení advokátem v rozsahu 5 úkonů právní služby po 1.000,- Kč a 5 režijních paušálů po 300,- Kč v souladu s ust. § 7, § 9 a § 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

České republice nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů řízení podle ust. § 60 odst. 4 s.ř.s.

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně ve lhůtě dvou týdnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to písemně, ve dvojím vyhotovení. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostravě dne 9. června 2016

**JUDr. Petr Indráček
samosoudce**